

แนวทางการกำหนดแหล่งหลบภัยสัตว์น้ำเพื่อการประมงที่ยั่งยืนของประเทศไทย

ไพโรจน์ ชัยเกลี้ยง

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง

บทคัดย่อ

คู่มือ “แนวทางการกำหนดแหล่งหลบภัยสัตว์น้ำเพื่อการประมงที่ยั่งยืนของประเทศไทย” จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณากำหนดพื้นที่หลบภัยของสัตว์น้ำเพื่อการประมงที่ยั่งยืน โดยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประมงทะเลที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์การทำประมงทะเลตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเครื่องมือและวิธีการทำประมง แหล่งประมง รวมทั้งการเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมงทั้งสัตว์น้ำหน้าดินและปลาผิวน้ำ ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการทำประมงที่ขาดความรับผิดชอบ ขาดการบริหารจัดการประมงที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ขาดความรับผิดชอบ และชุมชนอีกด้วย

แนวคิดในการจัดทำคู่มือแนวทางการพิจารณากำหนดแหล่งหลบภัยสัตว์น้ำเพื่อการประมงที่ยั่งยืนนี้ เน้นพื้นที่ที่สำคัญและระยะวิกฤติของช่วงวงจรชีวิตของสัตว์น้ำที่สำคัญทางเศรษฐกิจที่ต้องการจะให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนเป็นหลักในการพิจารณา โดยได้ดำเนินการศึกษาที่มาของปัญหาและความสำคัญของปัญหาของการทำประมงทะเล วิวัฒนาการของมาตรการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านั้น วิวัฒนาการของการพัฒนามาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำต่างๆ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงข้อควรพิจารณาและคำนึงถึงในการกำหนดมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำเพื่อการประมงในอนาคตอีกด้วย

เนื่องจากแนวคิดในการกำหนดพื้นที่แหล่งหลบภัยสัตว์น้ำเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากการกำหนดแหล่งห้ามทำการประมงและฤดูห้ามทำการประมงโดยทั่วไป และอาจจะไม่ใช่พื้นที่ที่เป็นแหล่งประมงที่สำคัญของชาวประมง ดังนั้นในการจัดทำคู่มือในครั้งนี้จึงได้ให้คำจำกัดความ หลักการ และแนวทางในการปฏิบัติเพื่อใช้ในการกำหนดเป็นพื้นที่หลบภัยของสัตว์น้ำเอาไว้ด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน วิธีการตรวจสอบ ขั้นตอนการติดตามและการประเมินผลการดำเนินการกำหนดพื้นที่หลบภัยสัตว์น้ำเพื่อการประมงที่ยั่งยืนเอาไว้ด้วย เพื่อให้การกำหนดพื้นที่เป็นไปตามเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : พื้นที่หลบภัยสัตว์น้ำเพื่อการประมงที่ยั่งยืน มาตรการอนุรักษ์ การจัดการประมง ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบ : สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล อาคารปลอดประสพ ชั้น 6 กรมประมง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10900 โทร./โทรสาร 0 2562 0543

กรุงเทพฯ 10900 โทร./โทรสาร 0 2562 0543

e-mail: pirochas@hotmail.com

Establishing Fisheries Refugia in Thailand

Pirochana Saikliang

Marine Fisheries Research and Development Bureau, Department of Fisheries

Abstract

This *guideline on “Establishment of Fisheries Refugia in Thailand”* provides the approach to allocate fisheries refugia for sustainable fisheries by collecting relevant data and analyzing related key issues and problems in the important marine capture fisheries, such as rapid change of fishing gears and methods, fishing ground, and deterioration of demersal and pelagic fish resources. Major causes of these problems are irresponsible fishing and lack of appropriate fisheries management as well as the development of the industry and community.

Concepts of the guidelines for establishment of fisheries refugia are emphasized on critical areas and life cycle of economical important aquatic species for sustainable utilization of fisheries resources. This document analyzed the major causes and development of the problems in marine capture fisheries, development of fisheries measures from the past to present, and considerations for future fisheries management measures.

It is given that the concept of the fisheries refugia is rather different from general definition of fishing area and seasonal closure, it can be viewed as the area where is not important for fishing ground of the fishers. Therefore, the guideline provides its definition and principle for the establishment of fisheries refugia. Criteria for assessment, method and steps of evaluation for established fisheries refugia to achieve goal and objectives of the establishment are clearly described.

Key words : Fisheries refugia, Conservation measure, Fisheries management, Thailand

Responsible : Marine Fisheries Research and Development Bureau, Plodprasob building 6th Floor,
Department of Fisheries, Kaset klang, Chatuchack, Bangkok 10900 Tel./Fax.

0 2562 0543

e-mail : pirochas@hotmail.com